

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

Participation of People on Development for Strategic Plan
in Kudsatian Sub-District Administrative Organization of Sribunruang District
in Nongbua Lamphu Province

दनई ललकल* | Danai Lamkham

คณลรัฐศलศตร वलथलลยพลชญบ้ณทลत, ปรลศทลศไทย;

Faculty of Political Science, Pitchayabandit College, Thailand.

*Corresponding author email: namedanai@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to focus on the level of participation for people on development of strategic plan in Kudsatian Sub-District Administrative Organization, to compare the participation of people on development of strategic plan, and to study the guidelines of development on people participation in developing the strategic plan. The samples were 326 heads of the household and 35 people were used in studying the suggestion and guidelines on development of participation including 20 representatives from family leaders living in Kudsatian Sub-District, 1 person of the president of Sub-District Administrative Organization, 6 representatives of the council of Kudsatian Sub-District Administrative Organization, and 8 people from Sub-District chiefs and village headmen from 8 villages. The instrument was questionnaires and the findings were shown by statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. The research found that the overall of participation on development of strategic plan was in medium level. People in households with different levels of education participated in the development of strategic plans differently. However, the participation in the development of strategic plans of different gender citizens was the same. Guidelines for people to participate in developing strategic plans were divided into 4 areas containing the aspect of participation on decision should be on survey of problems, troubles and needs of people, the aspect of participation on operation should be on meeting or communicating

to inform people for participating on project operation, exchanging, learning, proposing the problems and needs, and expressing the opinions or the suggestion, the aspect of participation on receiving the advantage should be on finding the guidelines for people in having income, getting a job, supporting their occupation, creating love and harmony, and protecting the benefits of people and offering a full advantage to them, and the aspect of participation on evaluation should be on participation of people to evaluate and to follow up the plan, having the public forum of small groups of people, and surveying for satisfaction of people and using the results to improve further plan.

Keywords: People Participation, Strategic Plan, Sub-District Administrative Organization

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ และ 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือน 326 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วม 35 คน ได้แก่ ตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในตำบลกุดสะเทียน 20 คน นายกององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน 1 คน ตัวแทนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน 6 คน และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 8 หมู่บ้าน 8 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Independent Sample) และ F-test ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมในระดับปานกลาง โดยประชาชนในครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ไม่แตกต่างกัน สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรสำรวจปัญหา ความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน 2) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ควรจัดประชุมหรือประชาสัมพันธุ์ให้ประชาชนได้ทราบแผนฯ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เสนอปัญหา ความต้องการและ

แสดงความคิดเห็นเสนอแนะ 3) ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ควรหาแนวทางให้คนในชุมชนมีรายได้ มีงานทำ มีอาชีพเสริม สร้างความรักความสามัคคีกันในชุมชน ดูแลผลประโยชน์ของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนทุกคน และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ควรให้ประชาชนร่วมประเมินผลและติดตามแผนฯ จัดเวทีให้ประชาชนพบปะกันเป็นกลุ่มย่อย สอบถามความพึงพอใจและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาแผนครั้งต่อไปอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, แผนยุทธศาสตร์, องค์การบริหารส่วนตำบล

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจ เพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาล ที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจ และมีส่วนร่วมจากประชาชน การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขและเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและต่อประโยชน์สุขของประชาชน เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ระบบราชการมีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาราชการยุคใหม่ที่เป็นราชการระบบเปิด การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนท้องถิ่นจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชน ได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริงและลดความขัดแย้งต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่ หน่วยงานภาคราชการจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น (ประพันธ์ วรรณบวร, 2543, น.42-58)

สำหรับหลักการในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น เริ่มมาจากบทเรียนของความล้มเหลวในการพัฒนาชุมชนชนบทที่ไม่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาแบบยั่งยืน

กอบกับกระแสความคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศและในระดับสากลเกี่ยวกับเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้การพัฒนาในยุคหลัง ๆ มุ่งเน้นประชาชนในชุมชนเป็นเป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาและมีส่วนร่วมของประชาชน (People's participation) จึงเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาชุมชน โดยตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 เป็นต้นมา ได้มีการกำหนดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ค่อนข้างชัดเจน (อรพินท์ สโพชคชัย, 2550)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบของประชาชน เมื่อเกิดการพัฒนาท้องถิ่นแบบประชาชนมีส่วนร่วมจะเกิดการ บริหารงานแบบธรรมาภิบาล (Good governance) หากประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสูง โครงการ กิจกรรม และการพัฒนาท้องถิ่นจะตรงตามความต้องการของประชาชน ทำให้เกิดพลัง ทำให้เกิดความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ การพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว นำความเจริญมาสู่ประเทศชาติ และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง คือ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดระบบการคมนาคมขนส่ง การจัดสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการ การส่งเสริมอาชีพและพาณิชยกรรม การจัดการวิจัย ส่งเสริมกีฬาและการท่องเที่ยว การสังคมสงเคราะห์ การจัดการที่อยู่อาศัยและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การรักษาศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดระบบสาธารณสุข การจัดการ ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชน จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ และต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะ ดำเนินการพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและมีความยั่งยืนมากที่สุด จำเป็นต้องสร้าง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การที่จะสร้างการมี ส่วนร่วมที่เหมาะสมต้องทราบก่อนว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามี

ส่วนร่วมในการพัฒนามากน้อยเพียงใดและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546)

องค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านกุดสะเทียน หมู่ที่ 2 บ้านโนนเสถียร หมู่ที่ 3 บ้านนาชุมแสง หมู่ที่ 4 บ้านนาทม หมู่ที่ 5 บ้านวังคูณ หมู่ที่ 6 บ้านใหม่ศรีทอง หมู่ที่ 7 บ้านกุดแท่น และหมู่ที่ 8 บ้านคลองเจริญ มีประชากรจำนวน 6,903 คน และมีครัวเรือน 1,751 ครัวเรือน ตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน พ.ศ. 2566-2570 มียุทธศาสตร์ที่จะดำเนินการ 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัย (องค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน, 2565)

จากความสำคัญดังกล่าวนำไปสู่ความจำเป็นในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของตำบลกุดสะเทียน และเป็นข้อมูลของฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในตำบล กุดสะเทียน อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 1,751 คน (องค์การบริหารส่วน ตำบลกุดสะเทียน, 2565ก) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1967, pp.886-887) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครัวเรือนในตำบลกุดสะเทียน จำนวน 326 คน จากนั้นจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านโดยใช้วิธีจับสลากเพื่อให้ได้บุคคลที่เป็นหัวหน้า ครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 35 คน ประกอบด้วย 1) ตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในตำบลกุดสะเทียน 20 คน 2) นายกองค้การบริหาร ส่วนตำบลกุดสะเทียน 1 คน 3) ตัวแทนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน 6 คน และ 4) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 8 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับ แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศและระดับการศึกษา ตอนที่ 2 สอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัด หนองบัวลำภู ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมี ส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล และ ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ส่วน แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ประกอบด้วยข้อคำถามที่ให้ผู้ตอบ แสดงความคิดเห็น (Open-ended question) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอสรีบุญ เรือง จังหวัดหนองบัวลำภู มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วม ดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นจึงปรับปรุงเครื่องมือวิจัย แล้วนำไปทดลอง ใช้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลนาแก อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธี

หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.95 ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยตนเองโดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ แล้วตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รวบรวมได้ ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามโดยวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) ได้แก่ t-test (Independent Sample) และ F-test (One Way ANOVA) โดยเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Sheffe's Method) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 326 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 184 คน (ร้อยละ 56.44) และเป็นเพศหญิง จำนวน 142 คน (ร้อยละ 43.56) โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 196 คน (ร้อยละ 60.12) ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 93 คน (ร้อยละ 28.53) และระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 37 คน (ร้อยละ 11.35) ตามลำดับ

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์โดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.07$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x}=3.20$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ($\bar{x}=3.15$) และด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{x}=3.09$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ($\bar{x}=2.85$)

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ขณะที่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการ

พัฒนาแผนยุทธศาสตร์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านพบว่าไม่มีเพียงด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่ามีแนวทาง 4 ด้านดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรสำรวจปัญหา ความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชน ลงมติเสียงส่วนมากในการเสนอโครงการต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และจัดประชุมหรือเปิดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ควรจัดประชุมหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบแผนฯ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เสนอปัญหาความต้องการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะระหว่างดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ควรหาแนวทางให้คนในชุมชนได้มีรายได้ให้มีงานทำ ให้มีอาชีพเสริม สร้างความรักความสามัคคีกันชุมชน ดูแลผลประโยชน์ของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนทุกคน และพัฒนาด้านสาธารณสุขปโภค

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ควรให้ประชาชนร่วมประเมินผลและติดตามแผนฯ จัดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมประเมินผล จัดกิจกรรมพบปะกัน ประชาชนกลุ่มย่อย ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งต่อไปอย่างจริงจัง

อภิปรายผล

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์โดยรวมในระดับปานกลาง ซึ่งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจประเด็นปัญหานั้น ๆ โดยการแต่งตั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเป็นคณะกรรมการมีอำนาจในการตัดสินใจ

(ประพันธ์ วรรณบวร, 2543, น.42-58) ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระกิตติชัย ปญญาธโร (สินคง) (2557) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผน ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชน มีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านในระดับปานกลาง และผลการศึกษาของ รจนา นอยปลุก (2557) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอแจ้ห่ม จังหวัด ลำปาง พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมโดยรวมในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศและระดับ การศึกษา ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผน ยุทธศาสตร์โดยรวมแตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่าไม่มีเพียงด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการที่แตกต่าง กัน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระกิตติชัย ปญญาธโร (สินคง) (2557) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็น ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์แตกต่างกัน

3. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของ องค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษา พบว่ามีแนวทาง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องจากการมี ส่วนร่วมเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนี้ตั้งแต่แรกจนถึงการติดตามและ ประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเรียนรู้การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ ต่อทุกฝ่าย โดยมีรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือ และการประชุมรับฟังความคิดเห็น ผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระกิตติชัย ปญญาธโร (สินคง) (2557) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า แนวทางการจัดทำ แผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะบรรลุเป้าหมายได้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือ จากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ วางแผน ดำเนินการ และติดตามประเมินผล เนื่องจากแต่ละ โครงการล้วนมาจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การดำเนินโครงการต่าง ๆ ขององค์การ

บริหารส่วนตำบลไม่สามารถจัดทำได้เต็มที่อันเนื่องมาจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดในแต่ละปี ความต่อเนื่องของโครงการเพราะมีการเปลี่ยนแปลงของการเมืองท้องถิ่น บุคลากรที่มีไม่เพียงพอ และภัยธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังนี้

1.1 สำรวจปัญหา ความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชน ลงมติเสียงส่วนมาก ในการเสนอโครงการต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และจัดประชุมหรือเปิดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 จัดประชุมหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบแผนฯ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เสนอปัญหา ความต้องการ แสดงความคิดเห็นเสนอแนะระหว่างดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.3 หาแนวทางให้คนในชุมชนได้มีรายได้ ให้มีงานทำ ให้มีอาชีพเสริม สร้างความรัก ความสามัคคีกันในชุมชน ดูแลผลประโยชน์ของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนทุกคน และพัฒนาด้านสาธารณสุขปโภค

1.4 ให้ประชาชนร่วมประเมินผลและติดตามแผนฯ จัดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วม ประเมินผล จัดกิจกรรมพบปะกัน ประชุมกลุ่มย่อย จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

2.3 ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ อย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). **แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและ อบต.**
- ประพันธ์ วรรณบวร. (2543). **การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา** [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระกิตติชัย ปญญาธโร (สินคง). (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก** [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รจนา นอยปลุก. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง** [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- องค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน. (2565ก). **ประวัติและข้อมูลสภาพทั่วไปตำบลกุดสะเทียน.**
<http://kudsatian.go.th>
- องค์การบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน. (2565ข). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลกุดสะเทียน.**
- อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์. (2551). **การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม** [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรพินท์ สพอโชคชัย. (2550). **หลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม.** สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.).
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). **Rural development participation: Concept and measures for project design implementation and evaluation.** Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Yamane, T. (1967). **Statistic: An introductory analysis** (2nd ed.). Harper & Row.

